

SUOMEN TUKI MAAILMANPANKIN UKRAINAN JULKISEN HALLINNON PEACE-YHTEISTUKIRAHASTOON

Hankkeen tausta

Maailmanpankin tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja edistää maailmanlaajuisia kestäväää kehitystä. Maailmanpankin toiminnassa korostuvat toimet, joilla tuetaan köyhyyden vähentämistä ja YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamista kehitysmaissa. Maailmanpankin tavoitteena on ottaa hankkeissaan huomioon yhtäältä makrotaloudellinen ja rahoituksellinen sekä toisaalta rakenteellinen, sosiaalinen ja inhimillinen kehitysnäkökulma. Vaikka Maailmanpankin mandaatti ei ole poliittinen vaan taloudellinen, pankki haluaa edistää myös hyvää hallintoa ja korruption vastaista toimintaa jäsenmaissa. Maailmanpankki kiinnittää enenevästi huomiota toimintansa vaikuttavuuteen, tehokkuuteen, avoimuuteen ja tulosten mittaamiseen sekä jakaa tietoa ja toimii yhteistyössä laajojen kansalaispiirien kanssa.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan 24.2.2022 on johtanut mittaviin taloudellisiin vahinkoihin ja inhimilliseen kärsimykseen Ukrainassa. Ukrainan valtiontalous on kärsinyt sodasta ja Ukrainalla on sodan vuoksi vaikeuksia saada rahoitusta kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta. Valtiontalouden heikkeneminen uhkaa saavutettuja kehitystuloksia ja lisää köyhyyttä väestön keskuudessa.

Suomi tukee Ukrainan kestävyttä osallistumalla kehitysyhteistyövaroin Maailmanpankin Ukrainan julkisen hallinnon PEACE-yhteistukirahastoon (Multi-Donor Trust Fund for Co-Financing of the Public Expenditures for Administrative Capacity Endurance in Ukraine Project, PEACE, TF073829/TF073828), josta kanavoidaan rahoitusta kriittisiin tarpeisiin sodasta kärsivälle Ukrainalle. Kyse ei ole perinteisestä budjettitukioperaatiosta vaan rahasto on osa Maailmanpankin laajempaa PEACE-hanketta, johon sisältyy yhteistukirahaston lahjarahamuotoisen tuen lisäksi Kansainvälisen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD:n korkotuettua lainaa ja Kansainvälisen kehitysjärjestö IDA:n luottoa. PEACE-hanke tukee Ukrainan julkisen sektorin kestävyttä sodan keskellä kattamalla opetussektorin ja ei-turvallisuussektorin palkkakuluja. Yhteistukirahasto on osa kansainvälisen yhteisön pyrkimyksiä mobilisoida kiireellistä rahoitusta Ukrainalle, joka kärsii mittavista taloudellisista ja inhimillisistä vahingoista sotatilanteen seurauksena.

Yhteistukirahastosta tuetaan Ukrainan valtion kuluja erikseen määritellyillä sektoreilla, joiden palkkojen maksu voidaan verifioida Maailmanpankin kriteerien mukaisesti hyödyntäen Ukrainan omaa sähköistä valtiontalouden hallintajärjestelmää. Yhteistukirahasto maksaa tuen vahvistettujen toteutuneiden kulujen perusteella.

PEACE-hankkeen tavoite on Ukrainan julkisen sektorin toimintakyvyn ylläpitäminen, kestävyvyn ja sopeutumisen lisääminen. Heinäkuun 2022 lopulla Maailmanpankki arvioi Ukrainan ei-

turvallisuussektorien valtiotalouden budjettivajeen vuoden 2022 toisella puoliskolla olevan noin USD 18,8 miljardia.

PEACE-hanke tukee Ukrainan valtiota sen hallinto- ja peruspalvelutoimintojen sekä opetussektorin toimintakyvyn ylläpitämiseksi kansallisella ja alueellisella tasolla. PEACE-hankkeen kautta katetaan yhteensä noin 610 000 valtiohallinnon työntekijän palkkakuluja. Näistä 450 000 on opetussektorin työntekijöitä (opettajia ja muita koulujen työntekijöitä), joista noin 300 000 on naisia. Lisäksi katetaan 160 000 muualla valtionhallinnossa työskentelevän palkkakuluja, joista noin 110 000 on naisia. Välillisesti hanke siis tukee valtiohallinnon julkisten palvelujen, erityisesti koulutuksen, ylläpitämistä.

Suomen tavoitteena Ukrainassa on Ukrainan yhteiskunnan kestokyvyn ja uudistusten pitkäjänteinen tukeminen. Suomen ulkoministeriön Ukraina-maastrategian tavoitteita ovat Ukrainan alueellisen koskemattomuuden ja suvereniteetin palauttaminen sekä kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen, Suomen ja Ukrainan kahdenvälisen suhteiden vahvistaminen ja yhteistyön laajentaminen, yhteiskunnan kestokyvyn ja kansalaisten elinolojen parantaminen sekä Euroopan unionin ja Ukrainan välisten suhteiden vahvistaminen. Hanke tukee osaltaan Suomen ylivaalikautisia kehityspoliittisia tavoitteita rauhanomaisten demokraattisten yhteiskuntien ja kestävä talouden tukemiseksi.

Suomi on jo aiemmin kuluvana vuonna myöntänyt kehitysyhteistyövaroista kuusi miljoonaa euroa Maailmanpankin Ukrainan talouden elpymisen yhteisrahastolle, josta kanavoidaan tukea myös vastaaviin käyttötarkoituksiin kuin mitä PEACE-hankkeesta. Maailmanpankki ei ota kyseiseen rahastoon enää uutta tukea.

Hankkeen rahoitus

Maailmanpankin johtokunta hyväksyi PEACE-hankkeen ja sen osana olevan PEACE-yhteistukirahaston perustamisen kesäkuussa 2022. Hankkeen kokonaisbudjetti riippuu yhteisrahoitukseen osallistuvien maiden kontribuutioista.

Heinäkuun 2022 loppuun mennessä hankkeen rahoitus on USD 2,792 miljardia (rahoittajina Iso-Britannia, Hollanti, Liettua, Latvia, USA ja Sveitsi) ja sisältää yhteistukirahaston lahja-avun (grant, USD 1,3 miljardia) lisäksi IDA:n luottoa (credit, USD 1 miljardi) ja IBRD:n lainaa (loan, USD 492 milj.), josta on maksettu eteenpäin Ukrainan valtiolle USD 1,794 miljardia.

Parhaillaan hankkeelle on valmistelussa noin USD 4,6 miljardin lisätuki (rahoittajina Tanska, USA, Saksa, Espanja, Belgia ja Suomi).

Hankkeen hallintokulut ovat poikkeuksellisen alhaiset. Maailmanpankin standardimaksurakenteen sijaan avunantajan kontribuutiosta pidätetään vain 1 prosentin kiinteä hallintomaksu. Kustannustehokkuus ja vaikuttavuus Maailmanpankin kautta monenkeskisen rahaston kautta on perusteltua suhteessa suoraan kahdenväliseen tukeen.

Kyseessä on hallitusten väliselle järjestölle myönnettävä avustus, josta tehdään rahoitussopimus ulkoministeriön ja Maailmanpankin välille.

Ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston puheenjohtama (KEO-02) laaturyhmä on Itä-Euroopan ja Keski-Aasian yksikön (ITÄ-20) esittelystä käsitellyt esitetyn tuen kokouksessaan 12.8.2022. Käsitteilyn perusteella laaturyhmä puoltaa tuen myöntämistä.

ESITYS

Esitetään, että Suomi myöntää 15 000 000 euron tuen Maailmanpankin Ukrainan julkisen hallinnon PEACE-yhteistukirahastoon. Tarkoitukseen kohdennetaan vuoden 2022 talousarvion määrärahaa momentilta 24.30.66 (varsinainen kehitysyhteistyö) käyttösuunnitelmakohdalta 2 (maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö). Tuki maksetaan kokonaisuudessaan Maailmanpankille vuoden 2022 aikana.